

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA A MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST

Tematická rešerše z Pedagogické bibliografické databáze.
Plné texty článků lze objednat na adrese studovna@npmk

1.

Aktuální otázky realizace mediální výchovy = Topical Questions in Putting into Practice of Media Education / Dagmar Strejčková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 1, č. 1 (2013), s. 131-144.

Cílem příspěvku bylo zjistit, v jaké míře začleňují učitelé českého jazyka a literatury na 2. stupni ZŠ tematické okruhy průřezového tématu Mediální výchova podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Článek shrnuje dílčí výsledky dotazníkového šetření, jehož respondenty byli učitelé vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura na druhém stupni základních škol. V příspěvku jsou představena teoretická a empirická východiska, výzkumné otázky a hypotézy, výzkumný nástroj a výzkumný soubor, sběr a analýza dat a výsledky výzkumného šetření.

základní škola ; druhý stupeň ; mediální výchova ; vyučovací předmět ; pedagogický výzkum ; dotazník ; učitel ; čeština ; cíl výuky ; rámcový vzdělávací program ; mezipředmětové téma ; hromadné sdělovací prostředky

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/443919>

2.

Děti a média / Hana Friedlaenderová – cze

In: Moderní vyučování : časopis na podporu rozvoje škol -- ISSN 1211-6858 -- Roč. 18, č. 4 (září-říjen) (2012), s. 48-49.

V dnešní době jsou to média, která spolu s rodinou, školou a vrstevníky ovlivňují chování dětí, jejich názory a postoje. Rodiče by se proto měli více zajímat o to, co jejich děti ve volném čase sledují v televizi, co dělají na internetu, jaké elektronické hry rády hrají a diskutovat s nimi o tom. Také učitelé by se měli naučit s mediálním světem dětí více pracovat. Využít pozitivní potenciál médií (jejich vzdělávací a sociální rovinu) a zapojovat je více do vyučování.

informační technologie ; hromadné sdělovací prostředky ; mediální výchova ; internet ; televize ; počítač ; výuka ; dítě ; žák ; výchovné působení ; rozvíjení schopností ; rodinná výchova ; volný čas

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/403372>

3.

Děti, média a škola / Jana Straková – cze

In: Kritické listy : čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách -- ISSN 1214-5823 -- Roč. 2009, č. 35 (2009), s. 4-5.

Změny v myšlenkových procesech a dovednostech mládeže. Mladí přijímají velké množství informací z různých zdrojů, rychle a paralelně je zpracovávají. Podle názoru odborníků by v dnešní situaci učitelé měli přehodnotit obsah výuky i výukové metody a naučit se komunikovat jazykem a stylem svých žáků. Při přemýšlení o tom, jak zaujmout dnešní žáky, co vyučovat a jakým způsobem, nemůžeme změny ve světě dětí ignorovat.

dítě ; mediální výchova ; škola ; informace ; zpracování informací ; výuka ; učitel ; inovace ve vzdělávání ; vztah učitel-žák

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/267551>

4.

Development of a media literacy education programme for children based on activity theory [Vývoj výchovně vzdělávacího programu zaměřeného na mediální gramotnost, určeného pro děti a založeného na teorii činnosti] / Sun-Hee Park, Sung-ho Kwon -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy: 4

In: British journal of educational technology -- ISSN 0007-1013 -- Roč. 39, č. 4 (2008), s. [732]-733.

Principy vývoje výchovně vzdělávacího programu rozvíjejícího u dětí mediální gramotnost. Program vychází z teorie činnosti.

mediální výchova ; vzdělávací program ; výchovný program ; didaktické modelování ; výchovně vzdělávací principy ; aktivita

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/240123>

5.

Digitálne média a hodnotové orientácie detí a rodín / Dagmar Kopčanová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy: 14

In: Vychovávateľ -- ISSN 0139-6919 -- Roč. 63, č. 5-6 (január-február 2015) (2014/2015), s. 2-8.

Děti a média, vliv nových technologií, reklam a komerce na rozvoj osobnosti dětí, na jejich život a život rodiny. Výzkum nové sociální skupiny - tzv. generace tween age (věk 8 - 13 let), její charakteristika. Otázka volného času dětí, výsledky výzkumu doby strávené online aktivitami, charakteristiky a fenomény typické pro online prostředí. Klady a zápory používání nových technologií, především používání internetu. Mediální výchova a její podpora mezinárodními organizacemi pro vzdělávání, vědu a kulturu UNESCO - vzdělávací programy, projekty, výzkumy, konference a semináře aj.

dítě ; rodina ; technologie ; informační technologie ; televize ; počítač ; internet ; působení ; pedopsychologie ; psychologie osobnosti ; rozvoj osobnosti ; volný čas ; hodnotový systém ; mediální výchova ; mezinárodní organizace ; UNESCO ; digitální technologie ; moderní technologie ; média

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/444661>

6.

Interpretace zpravodajských sdělení jako součást mediální výchovy = Interpretation of News Messages as Part of Media Literacy / Jindřiška Svobodová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 4

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 65, č. 5 (2014/2015), s. 214-221.

Součástí výuky mateřskému jazyku by mělo být i utváření specifické kompetence - mediální gramotnosti. Žák se musí umět úspěšně zapojit do mediální komunikace, což předpokládá schopnost vytvořit si odstup od mediálních sdělení a odhalit případnou skrytou manipulaci. Autorka ve svém článku analyzuje výrazové prostředky, jež byly využity k záměrnému působení na recipienta, ovlivnění jeho postojů a názorů a ke snížení míry objektivity sdělení. Autentický materiál byl získán prepisem reportáží odvysílaných v hlavní zpravodajské relaci televize Nova.

mediální výchova ; interpretace ; práce s textem ; postoj žáka ; televizní vysílání ; zpráva ; obsahová analýza ; objektivita ; vyučovací předmět ; audiovizuální pomůcka

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/444608>

7.

Jak na mediální výchovu s chemickou tematikou na základní škole? / Aleš Chlupáč -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Moderní vyučování : časopis pro nové programy v českém základním školství -- ISSN 1211-6858 [CZ] -- Roč. 13, č. 5 (2007), s. 16-18.

Zařazení průřezového tématu mediální výchova do RVP ZV. V textu je uvedeno několik úloh zaměřených na rozvoj schopnosti zpracování a analýzy chemických informací, které média předkládají - posuzování správnosti triviální mediální informace a odůvodnění v souvislosti se zkušeností (učivem probíraným ve škole).

rámcový vzdělávací program ; základní škola ; mediální výchova ; mezipředmětové téma ; chemie ; rozvíjení schopností ; práce s informacemi ; zpracování informací

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/208560>

8.

Jak porozumět médiím / Petr Kukal – cze

In: Rodina a škola -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 62, č. 1 (2015), s. [27].

Mediální výchova jako průřezové téma Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy. Autor zdůrazňuje potřebu učebnice, kde učitel nalezne aktuální příkladový materiál i vhodně didakticky zpracovaný, koncepční výkladový a instruktážní text. Doporučuje učebnici autorky Evy Bělohlové: Mediální výchova. Pokrývá učivo celého druhého stupně, je doplněna Příručkou učitele, vydalo nakladatelství FRAUS.

základní škola ; druhý stupeň ; mediální výchova ; mezipředmětové vztahy ; rámcový vzdělávací program ; kurikulum ; učebnice ; metodika

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/433896>

9.

Média a politická moc / Mária Mešťánková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy: 4

In: Pedagogické rozhľady : odborně-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 22, č. 4-5 (2013), s. [17-19].

Článek se zabývá rolí médií v politické komunikaci a upozorňuje, že problematika využívání médií politiky k ovlivnění veřejného mínění a téma nebezpečí zneužitelnosti médií politickou mocí by měly být součástí výuky předmětů, jako je mravní výchova, občanská výchova nebo dějepis.

hromadné sdělovací prostředky ; politika ; moc ; působení ; veřejné mínění ; propaganda ; obsah výuky ; občanská výchova ; mravní výchova ; dějepis ; mediální výchova ; komunikace

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/425280>

10.

Média tvořivě / Helena Jiráková, Nina Rutová – cze

In: Moderní vyučování : časopis na podporu rozvoje škol -- ISSN 1211-6858 -- Roč. 14, č. 5 (2008), s. 3-5.

Informace o programu zaměřeném na mediální výchovu - Média tvořivě. Stěžejní součástí programu bylo vzdělávání učitelů a vzdělávání redakcí školních časopisů - těžištěm je vlastní tvorba účastníků s přihlédnutím k uměleckému potenciálu médií. Obtížná definice pojmu mediální výchova. Problematika manipulace v médiích. Popis modulu programu pro školní časopisy, technika využívaná při práci v kurzech (fotografie, video, programy na úpravu textu). Práce s reklamou. Zdroje dalších informací po ukončení programu Média tvořivě - Internet, publikace k programu, konference apod.

mediální výchova ; další vzdělávání učitelů ; vzdělávací projekt ; školní časopis ; základní škola ; tvůrčí činnosti ; tvořivost

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/244702>

11.

Mediální výchova v etické výchově / Eva Balážová – slo

In: Pedagogické rozhledy : odborně-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 --
Roč. 22, č. 4-5 (2013), s. [46-48].

Opodstatněnost integrování mediální výchovy jako průřezového tématu do etické výchovy. Potřeba rozšíření profesních kompetencí učitele o kompetence mediální. Výsledky průzkumu mezi učiteli, který zjišťoval formou ankety a řízených rozhovorů, jaký význam připisují mediální výchově ve výuce etické výchovy.

mediální výchova ; mravní výchova ; mezipředmětové téma ; integrovaná výuka ; způsobilost ; učitel ; názor ; průzkum

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/425327>

12.

Mediální výchova a její výuka na českých základních školách = Media Education and its Training at Czech Elementary Schools / Jaromíra Šindelářová, Hana Drtinová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 1, č. 2 (2014), s. 93-106.

Autorky seznamují s výsledky svého vlastního výzkumu zaměřeného na výuku mediální výchovy jako průřezového tématu obsaženého v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Výzkum probíhal na 98 základních školách. Sledováno bylo zařazení mediální výchovy do výuky na prvním i druhém stupni, následovalo dotazníkové šetření a následky ve třídách, probíhaly diskuze s řediteli a učiteli. Výsledky potvrdily, že mediální výchova je poměrně široká oblast skýtající řadu možností praktické realizace. Číselné výsledky v grafech.

mediální výchova ; základní škola ; školní vzdělávací program ; výuka ; mezipředmětové téma ; průzkum

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/447005>

13.

Mediální výchova by měla rozvíjet kritické myšlení / Romana Slaninová -- cze
In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 26, č. 9 (2018), s. 5.

Mediální výchova na základních a středních školách bývá většinou součástí předmětů, jako je český jazyk, literatura nebo dějepis a občanská výchova. Oproti zahraničí u nás neexistuje institucionalizované centrum, které by mediální výchovu ve školách koordinovalo a pedagogům poskytovalo metodickou pomoc. Kurzy pro pedagogy v oblasti mediální výchovy pořádá Vyšší odborná škola publicistiky. Kurzy jsou rozdělené do tří částí: 1) Co jsou média a jak proměňují náš svět, 2) Historie médií, 3) Praktický blok.

mediální výchova ; obsah výuky ; základní škola ; střední škola ; didaktika ; metodika ; kurs

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/467140>

14.

Mediální výchova v rodinách předškoláků / Klára Šedřová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 15

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 [CZ] -- Roč. 2006, č. 1 (2006), s. 72-85.

Článek shrnuje některé výsledky kvalitativního výzkumného projektu zaměřeného na rodinnou socializaci dětského televizního diváctví. Zabývá se rodinnou mediální výchovou, tedy záměrným rodičovským jednáním směřujícím k ovlivňování dětské televizní konzumace a jejích efektů. Na základě analýzy dat identifikuje jednotlivé techniky rodinné mediální výchovy a typické vzorce jejich výskytu ve sledovaných rodinách - rodičovské mediálně výchovné strategie.

mediální výchova ; rodina ; předškolní dítě ; rodinná výchova

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/204408>

15.

Možnosti mediální výchovy v učebnicích českého jazyka = Possibilities of Media Education in Contemporary Czech Language Textbooks / Ondřej Dufek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 8

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 62, č. 5 (2011/2012), s. 209-217.

Autor se zaměřuje na pojmy mediální gramotnost a mediální výchova, nabízí jejich charakteristiku a začlenění do průřezových témat Rámcového vzdělávacího

programu pro základní vzdělávání. Vztah mediální výchovy a českého jazyka uvádí autor na základě práce K. Šebesty Od jazyka ke komunikaci. Možnosti realizace mediální výchovy ve Školních vzdělávacích programech. Kvalitativní obsahová analýza vzorku učebnic českého jazyka pro ZŠ a mediální výchova v analyzovaných učebnicích (nakladatelství Fraus, SPN). Shrnutí a charakteristika učebnicových řad.

základní škola ; čeština ; vzdělávání ; učebnice ; nakladatelství ; obsahová analýza ; mediální výchova ; mezipředmětové téma ; práce s informacemi ; komunikace ; působení ; rámcový vzdělávací program ; školní vzdělávací program ; mediální gramotnost

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/402231>

16.

Postavení médií ve školní edukaci = the Position of Media in the School Education / Markéta Šauerová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 1, č. 2 (2014), s. 109-124.

V současnosti se život člověka postupně přesouvá do světa mediální reality. Ta však není totožná s realitou, která nás obklopuje, často dochází k vytváření fiktivního obrazu světa, iluzí a virtuální reality. Výzkumy ukazují, že dospívající a mladí dospělí tráví s médii až dvě třetiny svého disponibilního času. Autorka nabízí možnosti, jak lze média využít při vzdělávání ve školním prostředí, zejména při rozvíjení čtenářství.

adolescent ; mladí dospělí ; mediální výchova ; osobnost ; rozvoj osobnosti ; působení ; virtuální realita ; čtení ; sdělovací prostředky

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/447132>

17.

Rozvoj kritického myslenia v mediálnej výchove / Dana Petranová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy: 10

In: Pedagogické rozhl'ady : odbornο-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 22, č. 4-5 (2013), s. [14-17].

Hlavním cílem mediální výchovy by měl být rozvoj kritického myšlení, které žákovi pomůže orientovat se ve světě médií a informací a kriticky je posuzovat z hlediska jejich věrohodnosti a kvality. Výčet činností, které by měly být v rámci mediální výchovy procvičovány, a kognitivních procesů, které by přitom měly být rozvíjeny. Současné tendence v mediální výchově a jejich průnik se zásadami a metodami rozvoje kritického myšlení.

mediální výchova ; cíl výchovy ; rozvoj ; kritičnost ; myšlení ; informace ; hodnocení ; kvalita ; rozvíjení schopností ; poznávací schopnost ; práce ve třídě
ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/425278>

18.

Studie mediální gramotnosti v České republice / Vilma Hušková – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 13, č. 12 (2016), s. 18-19.

Autorka prezentuje výsledky studie Mediální gramotnost v České republice. První část studie zkoumala úroveň mediální gramotnosti osob starších 15 let a druhá fáze se zaměřila na děti od předškolního věku do 15 let. Zadavatelem studie byla Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, zpracovatelem Centrum pro mediální studia při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (CEMES). Studie, která navazovala na výzkumný projekt z roku 2011, zjišťovala aktuální stav mediální gramotnosti a zároveň měla posoudit, k jakému vývoji v této oblasti došlo.

gramotnost ; mediální výchova ; hromadné sdělovací prostředky ; komunikace ; výzkum ; informační technologie ; televize ; rozhlas ; reklama ; informační pramen ; mediální gramotnost ; 2011 ; 2016

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/454183>

19.

Symbolická moc médií jako pedagogický faktor / Petr Valenta -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 24, č. 2 (2014), s. 244-258.

Cílem teoretické studie je zmapovat symbolickou moc jako podmínku a zároveň hlavní prostředek edukačně socializačního působení médií. Oproti tradiční

představě, že média jsou hegemonem symbolické moci, předkládá příspěvek teoreticky podloženou tezi, že symbolická moc médií je kontrolována státem, který určuje obsah a podoby veřejného diskursu. Vzdělávací program médií je proto nastolován státem a odráží jeho potřeby kontrolovat vědění ve společnosti. mediální výchova ; učební osnovy ; pedagogická informace ; vzdělávání ; zpracování informací ; hromadné sdělovací prostředky ; působení ; moc ; stát

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/430547>

20.

Teoretická východiska mediální výchovy jako determinant mediálněpedagogické praxe / Petr Valenta -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace : vědecký časopis České pedagogické společnosti -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 27, č. 3 (2017), s. 473–494.

Mediální výchova se musí opírat o soubor platných, vědecky validovaných tezí a faktů. Výzkumy ukazují na absenci vlastního poznatkového aparátu mediální výchovy a významnou orientovanost na obor mediální studia. Tento přístup neumožňuje plně uchopit problematiku médií v jejich sociálním a kulturním kontextu a vede k ustavení mediální výchovy, která je protekcionistická, normativní a objektivistická. V závěru autor nabízí alternativu v podobě kritického přístupu umožňujícího strukturovat mediální výchovu jako autonomní výzkumné a pedagogické pole.

mediální výchova ; obsah výuky ; kurikulum ; pedagogický design ; vzdělávací program ; cíl výuky ; mediální gramotnost

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/467032>